

Κείμενο - Φωτογραφίες: **ΝΙΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ**

Το Βιετνάμ των 90.000.000 ανθρώπων, στο νοτιοανατολικό ηπειρωτικό άκρο της Ασίας, είναι μια από τις πιο ιδιαίτερες πολιτιστικά, ιστορικά και γεωμορφολογικά χώρες. Μπορείς ακόμη και σήμερα να βρεις ανεξερεύνητα κομμάτια και μονοπάτια τα οποία θα σε οδηγήσουν πίσω στο χρόνο. Βέβαια η ανάπτυξη των μεγαλουπόλεων με τα Ασιατικά χαρακτηριστικά τους έχει επηρεάσει αρκετά. Είναι ένας λαός που πέρασε πολλά στην πρόσφατη ιστορία του, με τα σημάδια των πολέμων ακόμα εμφανή. Στην ιστορία του, που πάει πίσω μέχρι την παλαιολιθική εποχή, υπάρχει επαφή και ανάμιξη με τους γειτονικούς λαούς και κυρίως με την Κίνα. Στα νεότερα χρόνια η αποικιοκρατία της Γαλλίας στο Βιετνάμ, ξεκίνησε τέλη του 19ου αιώνα που ακόμη και σήμερα βλέπει κανείς βαθιά ριζωμένα πολλά από τα στοιχεία που άφησαν οι Γάλλοι. Σήμερα οι νεότεροι άποικοι είναι οι αλαζόνες πλούσιοι τουρίστες αλλά και τα μεγάλα επενδυτικά κεφάλαια που δε διστάζουν να καταστρέψουν όχι απλά δάση, αλλά και μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς για να χτίσουν εργοστάσια. Ο λαός ακόμη δεν έχει καταλάβει την καταστροφή που προκαλείται, καθώς στο βωμό της ανάπτυξης θυσιάζουν τα πάντα. Ένας λαός περιέργος μα και μαγευτικός. Ανυπότακτος πλέον σε θρησκείες, αφού το 90% περίπου είναι άθρησκοι, αν και παλαιότερα η πλειοψηφία άνηκε στο βουδισμό και έγινε προσπάθεια εκχριστιανισμού τους. Αντιστάθηκαν στις απειλές και τις αλλοιώσεις τόσους αιώνες, μα τώρα φαίνεται να παραδίδονται στη σύγχρονη τεχνολογία και το βωμό του γρήγορου χρήματος ξεχνώντας κάποιες φορές τις αρχαίες τους καταβολές. Σήμερα πάντως παράγουν και εξάγουν ρούχα, παπούτσια, τρόφιμα, χημικά, ορυκτό πλούτο αλλά και κομμάτια για την αυτοκινητοβιομηχανία. Τα τελευταία 5 χρόνια όμως, ανεβαίνει δυναμικά και ο τουρισμός!

Νότος

Το νότιο κομμάτι της χώρας δεν χαρακτηρίζεται από ορεινό ανάγλυφο, κύριο ρόλο όμως παίζει ο ποταμός Μεκόνγκ. Είναι πηγή ζωής για τις φυτείες, την αλιεία αλλά και το εμπόριο. Ο ποταμός αυτός διασχίζει χωριά, πόλεις ή και ζούγκλες πριν καταλήξει στη θάλασσα. Πάνω στον ποταμό Μεκόνγκ υπάρχει ακόμη και σήμερα η μεγαλύτερη πλωτή αγορά της Ασίας και δεν είναι τουριστική. Σε μέρη που το ποτάμι αποκτά

...μια από τις πιο ιδιαίτερες πολιτιστικά,
ιστορικά και γεωμορφολογικά χώρες.

μεγάλο πλάτος ανάμεσα στις δελταικές αποθέσεις έχουν χτιστεί πόλεις. Εκεί βρίσκεται και η Καν Θο, η μεγαλύτερη πλωτή αγορά της Ασίας. Οικογένειες ζουν σε βαρκάκια και εμπορεύονται αγαθά από όλη τη Ν. Α. Ασία αλλά και τρόφιμα. Μόνο ο Μεκόνγκ φιλοξενεί στα νερά του 1.200 είδη ψαριών! Οι περισσότεροι ασχολούνται με την αλιεία. Αν κάποιος βγει από τις μεγαλουπόλεις και τα γνωστά μέρη θα βρει σίγουρα ψαράδες να αλιεύουν με τον παραδοσιακό τρόπο αλλά και πληθώρα εξωτικών ερπετών και πουλιών. Για τους πιο ήσυχους ταξιδιώτες μια οργανωμένη απόδραση στο δέλτα του ποταμού με κάποιο караβάκι, γεύμα σε νησάκι στο ποτάμι, ποδηλασία ανάμεσα σε φοινικόδεντρα, επίσκεψη εργαστηρίων παρασκευής προϊόντων από καρύδα (λάδι, σαπούνι, καραμέλες κτλ) ή χαρτιού από ρύζι που τρώγεται, φάρμες φιδιών αλλά και ένα γεύμα σε κάποιο εστιατόριο ανάμεσα στα κατάφυτα νησάκια και τα κανάλια αποτελούν ιδανική επιλογή. Βέβαια υπάρχουν και οι εξωτικές παραλίες και φυσικά κάποια νησάκια, με πιο γνωστό το Φου Κο που είναι ο ορισμός του εξωτικού τοπίου.

Λίγο βορειότερα είναι και η πιο μεγάλη πόλη της χώρας η Χο Τσι Μίνχ (πρώην Σαϊγκόν) με 10.000.000 κατοίκους, ενώ τα μηχανάκια πλησιάζουν τα 7.000.000! Αυξημένη η εγκληματικότητα δυστυχώς και εδώ, όπως επίσης και η ρύπανση της ατμόσφαιρας. Εδώ συναντάς και χιλιάδες Βρετανούς που έρχονται για τη νυχτερινή ζωή, τα ναρκωτικά και ό,τι αυτό συνεπάγεται... Είναι γενικότερα μια τεράστια πόλη που κρατάει τα ηνία, όχι μόνο της οικονομικής, αλλά και της πολιτιστικής ζωής της χώρας. Είναι κέντρο αποφάσεων και οι κάτοικοι εδώ ήταν πάντα υπέρμαχοι της φιλελεύθερης πολιτικής. Εδώ αξίζει μια επίσκεψη στο πολεμικό μουσείο, το βράδυ βόλτα στον 262 μ. πύργο Μπιτέξκο, επίσκεψη σε καθεδρικούς των Γάλλων, αυτοκρατορικά παγκόντα, νυχτερινές αγορές αλλά κυρίως στην κοντινή ζούγκλα που έχει τα Κούτσι τούνελ. Είναι τα περίφημα οχυρά τούνελ μέσα στα οποία ζούσαν οι Βιετναμέζοι και πολεμούσαν τους Αμερικανούς. Βρίσκονται κυριολεκτικά μέσα στη ζούγκλα και θα δει κανείς εκτός από τα τούνελ, άρματα, παγίδες που είναι σε λειτουργία, αλλά μπορεί να δοκιμάσει και αληθινά όπλα. Αξέχαστη εμπειρία για τους τουρίστες αποτελεί η επίσκεψη στη Να Τρανγκ. Μια πόλη θέρετρο που προσελκύει Ρώσους κυρίως. Τεράστιες παραλίες με φοίνικες, κατάφυτα νησάκια, θεματικά πάρκα, θαλάσσια σπορ όπως καταδύσεις και σερφ και γενικότερα με υποδομές καλύτερες και από την Ευρώπη. Υπάρχει και τηλεφερίκ που συνδέει τη στεριά με κάποιο από τα νησιά. Εδώ ο κόσμος τρελαίνεται για θαλάσσιο φαγητό, κυρίως όστρακα και χταπόδι. Αν θέλεις να δεις την πραγματική ζωή όμως, αξίζει να νοικιάσεις μηχανάκι και να ταξιδέψεις. Η μέση ταχύτητα ακόμη και στους αυτοκινητοδρόμους δεν είναι μεγαλύτερη από 40χλμ την ώρα, αλλά η περιοχή είναι πανέμορφη. Παραλίες, πα-

ραδοσιακά ψαροχώρια με τις στρόγγυλες βάρκες από μπαμπού καλυμμένες με πίσσα, ορυζώνες, αλυκές, μοναστήρια και χωριά. Η περιοχή αποτελεί πόλο έλξης όχι μόνο αυτών που αγαπούν τη θάλασσα αλλά και το βουνό. Αρχικά υπάρχει μια μικρή διαδρομή κοντά στην πόλη που οδηγεί στους καταρράκτες Μπακ Χο. Για να φτάσεις πάνω χρειάζεται μια πορεία 30-40 λεπτών μέσα σε κατάφυτη ζούγκλα δίπλα στο ποτάμι. Εδώ κάνουν συχνά την εμφάνισή τους μεγάλα φίδια, αλλά και πουλιά. Οι καταρράκτες έχουν επίσης κάποιες βάρθρες όπου για να φτάσεις στον 2ο και 3ο χρειάζεται λίγο σκαρφάλωμα. Σε κοντινή σχετικά απόσταση 200χλμ, είναι τα υψίπεδα με τις φυτείες καφέ, από τις καλύτερες ποικιλίες στον κόσμο, όπου βρίσκονται και οι πόλεις Νταλάτ και Μπουόν Μα Θουότ. Ο καφές «σου ντα» ο οποίος είναι κρύος με ζαχαρούχο γάλα, θεωρείται από τους πιο γευστικούς στον κόσμο. Εδώ πλέον από ζούγκλα το περιβάλλον μετατρέπεται σε δάση και φυτείες καφέ. Υπάρχουν λίμνες, ποτάμια, εντυπωσιακά μοναστήρια, ένα σύμπλεγμα καταρρακτών αλλά και καταπράσινα βουνά για πεζοπορία. Επίσης υπάρχουν αρκετοί που οργανώνουν βόλτες με ελέφαντες. Το κλίμα είναι αρκετά διαφορετικό λόγω υψομέτρου, λόγω πιο ψυχρό και με ελαφρώς λιγότερη υγρασία σε σχέση με τα παράλια.

Κεντρικό Βιετνάμ Μαΐ Σον - Ντανάγκ - Χόι Άν-Χούε

Αναπόφευκτο τμήμα κάθε ταξιδιώτη στο Βιετνάμ αποτελεί το κεντρικό μέρος. Είναι εδώ που χτυπά η πολιτισμική καρδιά της χώρας. Από τα παράλια και την πόλη Ντα Νάγκ με τα σύγχρονα ξενοδοχεία και τις διατηρητέες παραδοσιακές γειτονιές με τα εστιατόρια δίπλα στη θάλασσα, με τις εξωτικές παραλίες μέχρι τους 5 λόφους, ή καλύτερα τους μαρμάρινους μετέωρους βράχους που δεσπόζουν στο τοπίο. Αρκετά κοντά βρίσκεται και η πόλη Χούε, μια πόλη που είναι γνωστή κυρίως για το μεγαλειώδες παρελθόν. Τα αυτοκρατορικά ερείπια, που είναι και μνημείο της Ουνέσκο, σώζονται σε καλή κατάσταση αν και υπέστησαν πολλούς βομβαρδισμούς. Είναι εξαιρετικό δείγμα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής του Βιετνάμ. Εδώ στο κεντρικό Βιετνάμ ο λαός είναι πιο πιστός και κλείνει μάλιστα προς το Βουδισμό ενώ στην υπόλοιπη χώρα υπάρχει ο Ταοϊσμός, ο Κομφουκιανισμός κ.α. Στην πόλη θα δοκιμάσετε τα μπουν μπου χούε που είναι παραδοσιακά νούντελς από ρύζι με κρεμμύδι, λεμονόχορτο, κρέας από ουρά αγελάδας και διάφορα άλλα υλικά. Αξίζει μια επίσκεψη και σε ένα εργαστήριο που φτιάχνουν τα κλασικά βιετναμέζικα κωνικά καπέλα από μπαμπού. Ημερήσιες εκδρομές οργανώνονται σε τούνελ που είχαν φτιαχτεί για να προστατεύσουν τους κατοίκους από τους βομβαρδισμούς, στην αποστρατικοποιημένη ζώνη. Αντίστοιχα και σε συνδυασμό με όλα τα προηγούμενα, μία χαρακτηριστική παραθαλάσσια πόλη είναι η Χόι Άν, με παραδοσιακές γειτονιές, όμορφες παραλίες και εξαιρετικό φαγητό. Τα ερείπια του Μαη Σον που απο-

Πρόγραμμα εξορμήσεων 2105

www.trueadventure.gr

Email: info@trueadventure.gr

Διεύθυνση: Λαρίσης 105Α • Τηλ +302421091552

A/A	ΧΩΡΑ - ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΚΟΣΤΟΣ	ΟΜΑΔΑ MINIMUM	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ ΑΝΤΟΧΗ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ ΤΕΧΝΙΚΗ	ΑΡΧΗΓΟΣ
1	Μαρόκο Toubkal 4167m	1-7 Σεπτέμβρη 2015	1380 ευρώ	4 άτομα, 12 max		ΟΧΙ	ΜΑΓΙΤΣΗΣ
2	Τανζανία Kilimanjaro 6895m	19-28 Δεκεμβρίου 2015	2780 ευρώ	6 άτομα, 8 max		ΟΧΙ	ΡΑΙΟΣ
3	Αργεντινή Aconcagua 6962m	Δεκέμβριος 2015 Ιανου- άριος 2016	2250 ευρώ + αεροπορικά	4 άτομα, 8 max			ΜΑΓΙΤΣΗΣ - ΡΑΙΟΣ
4	Νεπάλ Everest Base Camp	Πάσχα 2016	1580 ευρώ + αεροπορικά	6 άτομα, 12 max		ΟΧΙ	ΡΑΙΟΣ
5	Ρωσία Elbrus 5642m	Ιούλιος 2016	1990 ευρώ	6 άτομα, 8 max			ΡΑΙΟΣ
6	Κιργιστάν Lenin Peak 7134m	Ιούνιος - Ιούλιος 2016	2220 ευρώ	6 άτομα, 12 max			ΜΑΓΙΤΣΗΣ

Περπατώντας στο εξωτερικό

τελούσε το κέντρο πολιτισμού του βασιλείου "Τσάμπα" είναι στην περιοχή σε ακτίνα μερικών ωρών. Υπάρχουν 70 περίπου ινδουιστικοί ναοί από τον 4ο έως 13ο αιώνα μ.Χ. αφιερωμένοι στο θεό Σίβα. Μάλιστα είναι εκπληκτικό που τα τούβλα είναι φτιαγμένα από φυτική ρητίνη! Στα τούβλα είναι σκαλισμένες παραστάσεις των θεών. Βέβαια και αυτά καταστράφηκαν από τους αμερικανικούς βομβαρδισμούς. Λίγο βορειότερα στη χώρα βρίσκεται και η μεγαλύτερη σπηλιά στον κόσμο που ανακαλύφθηκε πρόσφατα. Τώρα σιγά σιγά αρχίζουν οργανωμένες αποστολές για επισκέπτες. Βέβαια υπάρχουν χιλιάδες συμπλέγματα σπηλαίων όπου οργανώνονται συνέχεια επισκέψεις.

Τα σπήλαια Ταμ Κοκ, ή αλλιώς το Χάλονγκ της στεριάς. Καταρχήν βρίσκεται μόλις 3ώρες μακριά από την πρωτεύουσα. Πρόκειται για έναν ποταμό, κάποια βράχια και μερικούς οριζώνες. Τι γίνεται όμως όταν τα ενώσεις όλα αυτά; Μιλάμε για ασβεστολιθικά βράχια δεκάδων και εκατοντάδων μέτρων που ξεπηδούν μέσα από τους οριζώνες. Ειδικά όταν το τοπίο είναι ομηχλώδες είναι σαν να είσαι σε σεληνικό τοπίο με τις σκιές των βράχων μόνο να φαίνονται. Το καλύτερο βέβαια είναι, όταν το ποτάμι συναντά το βράχο και σιγά σιγά τον σκάβει, δημιουργώντας σπηλιές και περάσματα για να διέλθει. Την περιοχή την εξερευνάς με 2 τρόπους. Είτε με τα παραδοσιακά βαρκάκια όπου οι ντόπιοι κάνουν κουπί με τα πόδια, είτε με ποδήλατο στα οροθετημένα μονοπάτια. Και τα δύο έχουν τη χάρη τους. Με τη βάρκα περνάς αρκετές φορές μέσα από σπήλαια, βλέπεις ανθρώπους να καλλιεργούν τη γη, μερικούς τάφους κολλητά στους βράχους, αλλά και πολλά είδη πουλιών. Εξαιρετικά γαλήνια εμπειρία ειδικά όταν το νερό κινεί τη βάρκα με το ρεύμα του και δεν ακούς κανέναν άλλο θόρυβο πέρα από τη φύση και το νερό. Από την άλλη με το ποδήλατο, μπορείς και πηγαίνεις όσο γίνεται παράλληλα με το ποτάμι ενώ πρέπει να παρακάμψεις και τους βράχους. Βέβαια εδώ υπάρχουν και κάποια μικρά μο-

ναστήρια ή τέμπλα που είναι κρυμμένα. Για τους πιο περιπετειώδεις υπάρχει και η πεζοπορία, που σου προσφέρει μοναδική θέα, ειδικά πάνω από τους βράχους. Σε κοντινή απόσταση βρίσκεται και το εθνικό πάρκο Κουκ Φουόνγκ, το σημαντικότερο εθνικό πάρκο για τα έμβια όντα της χώρας. Με ανάγλυφο από πεδινό ως και ορεινό φιλοξενεί πάνω από 2000 είδη φυτών, περισσότερα από 150 είδη θηλαστικών, 150 είδη ερπετιών και 300 πτηνών. Εδώ υπάρχει κέντρο ενημέρωσης, προστασίας και διατήρησης όλων των ειδών. Η περιοχή είναι πανέμορφη, με το παρθένο πράσινο, την έμβια ζωή, τα υπεραιώνια δέντρα και τις γαλάζιες λίμνες. Εδώ μπορεί κανείς να οργανώσει ποδηλασία, παρατήρηση των ζώων μέρα ή νύχτα, πεζοπορία, να μείνει σε παραδοσιακά σπίτια ή να κάνει καγιάκ.

Το πιο γνωστό εθνικό πάρκο του Βιετνάμ, είναι το Χα Λονγκ Μπέη ή Κόλπος Χα Λονγκ (Halong Bay). Όπου Χα Λονγκ σημαίνει ο καταδυόμενος δράκος. Μιλάμε για ένα σύμπλεγμα περισσότερων από 2000 μονοθιτικών νησιών. Τα περισσότερα από τα νησιά αυτά έχουν τροπική βλάστηση τύπου ζούγκλας. Όταν πλησιάζεις με τα πλοίαρρα νομίζεις ότι ταξιδεύεις στο γεωλογικό χρόνο καθώς βλέπεις τη φύση να οργιάζει, τα διάφορα είδη πουλιών να πετούν από πάνω, νούφαρα κοντά στα νησιά και φυσικά σπηλιές! Το τροπικό κλίμα συνέβαλε στο γεγονός ότι υπάρχουν περί τα 100 ενδημικά είδη. Η πρόσβαση στα νησιά αυτά γίνεται μόνο με οργανωμένες εκδρομές. Ανάλογα με τον τύπο εκδρομής που κλείνει κανείς, σχετίζονται και οι δραστηριότητες. Συνήθως όμως περιέχει πεζοπορία σε κάποιο από τα νησιά, επίσκεψη σε κάποια από τις γιγαντιαίες και εντυπωσιακές σπηλιές, καγιάκ σε κάποιο προστατευμένο κόλπο, επίσκεψη σε κάποιο πλωτό ψαροχώρι και τέλος γεύμα και διαμονή σε κάποιο από τα πλοίαρρα. Προσοχή στον τύπο της εκδρομής που θα κλείσετε διότι έχουν την τάση να εξαπατούν.

Χα Νόι

Η πρωτεύουσα της χώρας, Εδώ όπου η αποικιακή αρχιτεκτονική συναντά την παραδοσιακή βιετναμέζικη. Λέγεται πως είναι η πιο ατμοσφαιρική πρωτεύουσα της Ασίας. Είναι μια πολύχρωμη ζεστή και πιο φιλική πόλη σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα και κυρίως σε σχέση με τη Σαϊγκόν. Καταρχήν το ιστορικό κέντρο της πόλης με τους ναούς και τα παραδοσιακά σπίτια έχει μείνει σχεδόν ανέπαφο. Αποτελεί πλέον την τουριστική περιοχή με χιλιάδες δυτικούς να μένουν εδώ. Βρίσκεται κοντά στη λίμνη της πόλης, όπου πρωί πρωί ο κόσμος, είτε κάνει πρωινή γυμναστική τρέχοντας, είτε οι μεγαλύτεροι σε ηλικία ομαδική άσκηση-χορού. Η πόλη αυτή φιλοξενεί το μαουσுவιέ του Χο Τσι Μινχ που φυλάσσεται σαν κόρη οφθαλμού από το στρατό. Έχει επίσης πολλά μουσεία, όπως το εθνολογικό που δεν πρέπει κανείς να το χάσει, το μουσείο ιστορίας, λογοτεχνίας, πολέμου όπου εκτίθενται και πραγματικά αναχαιτισμένα αμερικανικά ή και ηρωικά βιετναμέζικα αεροπλάνα, γυναικών, τέχνης κ.α. Αξέχαστη εμπειρία αποτελεί η επίσκεψη στην κλειστή αγορά όπου θα βρείς κανείς τα πάντα! Από φαγητό μέχρι και είδη ένδυσης που τα περισσότερα είναι απομνημύσεις. Υπάρχουν πολλά μοναστήρια αλλά και ναοί. Η πόλη αγαπάει το στοιχείο του νερού και ο τοπικός πληθυσμός θέλει το πρωί να βρίσκεται κοντά σε αυτό, γιαυτό άλλωστε έχει και 3 λίμνες. Αξίζει ένα γεύμα δίπλα στη λίμνη ή επίσκεψη σε κάποιο από τα παραδοσιακά θέατρα νερού με μαριονέτες. Το συγκριτικό πλεονέκτημα της πόλης αυτής είναι το φαγητό του δρόμου, κυρίως στην περιοχή της παλιάς πόλης αλλά και του γαλλικού καθεδρικού. Είτε πρωινό, είτε μεσημεριανό είτε βραδινό, πάντα σε ενθουσιάζει. Είναι άλλωστε το κορυφαίο τουριστικό τους προϊόν. Νουντλς, σάντουιτς με κοτόπουλο, κάτι σαν κεμπάπι, τοφού, λαχανικά και όχι μόνο. Γενικότερα όπι περπατάει, πετάει, κολυμπάει ή φυτρώνει τρώγεται εδώ αφού πρώτα τηγανιστεί, ψηθεί ή βραστεί. Έχουν επίσης ένα γλυκό παραδοσια-

κό ρόφημα, το οποίο είναι χυμός από αρακά. Φυσικά βρίσκεις από μικροπωλητές και όλων των ειδών τα εξωτικά φρούτα, κάνοντας έτσι τον ανανά και το μάνγκο τα πιο κοινότερα. Ο πιο εύκολος τρόπος για την περιήγηση στην πόλη είναι τα μηχανάκια που υπάρχουν σταματημένα σε κάθε γωνία ή οι νεαροί οδηγοί για περιήγηση με τα πόδια.

Βόρειο Βιετνάμ - Σάπα - Κορυφή Φάνσιπαν

Κάπου εδώ το ταξίδι γίνεται πιο προσωπικό, αφού αποτέλεσε τον αγαπημένο προορισμό στη χώρα του δράκου και της νεράιδας. Δεν ήξερα αν θα έπρεπε να πάω καθώς ο καιρός άλλαξε και έβρεχε. Βέβαια είχα διαβάσει και με παρότρυναν και κάποιοι ξένοι ταξιδιώτες πως δεν έπρεπε να το χάσω. Τα περισσότερα μέσα για να φτάσεις στη Σάπα, ξεκινούν από το Ανόι, εδώ είχα 2 επιλογές είτε τρένο και μετά λεωφορείο είτε λεωφορείο. Οι παλαιοί ταξιδιωτικοί οδηγοί συνιστούν την αποφυγή λεωφορείου, αλλά να αναφέρω πως τέλη του 2014 άνοιξε ένα μεγάλο κομμάτι του αυτοκινητοδρόμου οπότε το νυχτερινό λεωφορείο που μπορείς και ξεπλύνεις μέσα είναι από τις καλύτερες επιλογές. Φτάσαμε λοιπόν πριν ξημερώσει στη Σάπα. Ο οδηγός κλείδωσε τις πόρτες και κοιμηθήκαμε μέχρι τις 7.30πμ. Όταν βγήκε το πρώτο φως αυτό που αντικρίσαμε ήταν μαγευτικό. Δίπλα μας μέσα σε ένα ομιχλώδες τοπίο κάποια λίμνη και από έξω οι γυναίκες των φυλών με τις παραδοσιακές τους στολές, να προσπαθούν να πουλήσουν παραδοσιακά προϊόντα. Λίγο αργότερα ήρθο ο οδηγός μας και μας πήγε στα δωμάτια όπου αντίκρισα τη δεύτερη έκπληξη, τη θέα από το ξενοδοχείο όπου ανάμεσα στα σύννεφα φαίνονταν κάποια βουνά. Αφού φάγαμε για πρωινό νουντλς, για πρώτη φορά έβαλα και το φλις. Σε λίγο ήρθαν κάποιες γυναίκες με παραδοσιακές στολές και με τα παιδιά τους στην πλάτη. Ήταν οι οδηγοί μας. Γυναίκες από τη φυλή Χμονγκ με τα πολύχρωμα ρούχα τους. Τα χαρακτηριστικά του προσώπου τους μου θύμισαν μίξη Μογγόλας και Κινέζας. Η δική μας οδηγός η Λου, μας έκανε με το γιο της την πρώτη μικρή περιήγηση της μέρας στο διπλανό χωριό, το Κατ Κατ. Κατηφορική η διαδρομή δίπλα σε πολλά κανάλια με νερό. Βγάλαμε την άδεια για να μπορούμε στο χωριό. Δίπλα μας πια το νερό περνούσε μέσα από σωλήνες μπαμπού, μαζεζόταν σε ένα αυτοσχέδιο κουβά ο οποίος ήταν στην άκρη μιας κατασκευής σαν τραμπάλα και μόλις γέμιζε έπεφτε σιγά. Όταν ακουμπούσε κάτω άδειαζε απότομα το νερό με αποτέλεσμα την απότομη επαναφορά του, ενώ η άλλη πλευρά κατέληγε σε ένα βαρίδιο το οποίο κατέληγε σε έναν άλλο κουβά που είχε μέσα ρύζι. Έτσι απλά γίνεται το άλεσμα. Συνεχίσαμε να κατεβαίνουμε την πλαγιά βλέποντας τον ντόπιο κόσμο που ζει εκεί, αυτές τις μειονότητες που τόσα διάβασα για αυτούς. Βέβαια όλα για τουριστική κατανάλωση. Τα σπίτια τους είχαν πρόσοψη στο μονοπάτι και έναν πάγκο με διάφορα είδη προς πώληση. Μέχρι και ορειβατικό εξοπλισμό έβρισκες, φυσικά όλα αντίγραφα. Κατεβήκαμε την απότομη πλαγιά και τα ρυάκια πλέον μπροστά μας κατέληγαν σε ένα ποτάμι και μια κρεμαστή γέφυρα. Πέρα από τη γέφυρα όλα αυτά τα ρυάκια σχημάτιζαν ένα μικρό σύμπλεγμα με καταρράκτες. Πανέμορφο το τοπίο. Εδώ φάγαμε και κάποια καπνιστά παραδοσιακά λουκάνικα από ταύρο όπως μας είπαν. Στο μέρος αυτό έχει και ένα μικρό θέατρο όπου είδαμε κάποιες μουσικοχορευτικές παραστάσεις. Είναι μικρές σε διάρκεια αλλά διαφορετικές και είναι με τις παραδοσιακές ενδυμασίες όλων των φυλών της περιοχής. Στη συνέχεια είχε επιστροφή από διαφορετική διαδρομή και στάση για έναν αρωματικό καφέ με θέα τη χαράδρα πλέον και το νερό, όπου όσο άνοιγε ο καιρός τόσο περισσότερο θαύμαζες το τοπίο.

Ο καιρός δυστυχώς δεν είναι σταθερός στην περιοχή, έχουν βροχές όλο το χρόνο. Οπότε και το πρόγραμμα που είχα για κάποια "δύσκολη" διαδρομή αρκετών ημερών στα ενδότερα των φυλών, την ψηλότερη κορυφή της Ινδοκίνας κτλ αναπροσαρμόστηκε. Στη Σάπα λοιπόν υπάρχουν αρκετά πράγματα για να κάνεις. Το κακό είναι ότι τα τελευταία 3-5 χρόνια η τουριστική ανάπτυξη έχει εκτοξευτεί. Αποτέλεσμα: Να χτίζουν τελεφερίκ από τους προαναφερόμενους καταρράκτες μέχρι την κορυφή Φάνσιπαν, να χτίζουν τεράστια ξενοδοχεία όπου μπορούν, είτε σε κορυφές λόφων είτε σε πλαγιές είτε πάνω στο ποτάμι! Υπάρχουν κάποια μέρη που αξίζουν επίσκεψης αλλά χάνει την αυθεντικότητά της. Φοβερός είναι ένας λόφος με τεράστιους βράχους στην κορυφή που σου χαρίζει πανοραμική θέα της πόλης. Υπάρχει η λίμνη της πόλης που της δίνει έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα. Στο κέντρο της πόλης είναι μια μεγάλη αμφιθεατρική πλατεία όπου συνέχεια έχει κάποιες παραστάσεις ενώ δίπλα στέκεται επιβλητικά ένας μικρός χριστιανικός ναός. Εδώ η θρησκεία δεν τους επηρεάζει πολύ, ωστόσο υπάρχουν και κάποια ιερά βουδιστικά μοναστήρια μέσα στην πόλη αλλά και παραέξω, που συγκεντρώνουν προσέλευση πιστών από όλη την Ασία. Ένα από τα μέρη που δεν πηγαίνουν οι επισκέπτες είναι η αγορά. Η παραδοσιακή τους αγορά όπου πλέον χτίστηκε ένα μεγάλο κτίριο για να την στεγάσει εσωτερικά. Τα κυριότερα προϊόντα προς πώληση ήταν φαγώσιμα, από φρέσκα ψάρια, κρέατα μέχρι φρούτα και μυρωδικά. Το εντυπωσιακό είναι ότι κάποιες φορές δεν αντάλασσαν χρήματα αλλά προϊόντα! Εδώ υπάρχουν και κάποια εστιατόρια για να δοκιμάσεις πραγματικά αυθεντικές γεύσεις, αλλά διατήρησα τις επιφυλάξεις μου. Στο κέντρο της πόλης όμως υπάρχει μια περιοχή με πολλά μικρά εστιατόρια, τα οποία είναι οριοθετημένα και καθαρά ενώ παρέχουν ντόπιο, αλλά και δυτικό φαγητό, με τη συνοδεία μιας τοπικής μπίρας. Κοντά στα εστιατόρια υπάρχει και ένα μικρό λαογραφικό μουσείο με ελεύθερη είσοδο. Τριγύρω μαγαζάκια που πουλούν κυρίως ρούχα ή σουβενίρ και ανά-

μέσα τους πολλά μικρά ταξιδιωτικά γραφεία που οργανώνουν εκδρομές και δραστηριότητες. Εκεί είδα σε φωτογραφία κάποιους καταρράκτες θεόρατους. Αψήφησα λοιπόν τον καιρό και μόλις άνοιξε λίγο νοίκιασα ένα μηχανάκι κινεζικής κατασκευής, οπότε τους επισκέφτηκα. Είναι 2 κύριοι όπου ανεβαίνεις με σκαλοπατάκια από το πλάι. Από κοντά δεν ήταν και τόσο εντυπωσιακοί αλλά μας αποζημίωσε η θέα. Στην επιστροφή που είναι μόλις 15 χιλιόμετρα, βλέπεις τη Σάπα στο βάθος χαμηλά με όλη την κοιλάδα μπροστά σου και τα βουνά στο πλάι. Μικρά χωριά που αγνοούνται, αναβαθμίδα με φυτείες ρυζιού και καλύβες ενώ δίπλα σου στέκεται σαν γίγαντας το βουνό! Από τις ομορφότερες διαδρομές για να οδηγήσει κανείς, ειδικά όταν αρχίζει να πέφτει το φως. Στη Σάπα βέβαια η ομίχλη ή καλύτερα η χαμηλή νέφωση έκανε ξανά την εμφάνισή της σε σημείο να μη βλέπεις στα 2 μέτρα.

Μια νέα μέρα όμως ξεκινά, αυτή τη φορά είχα κανονίσει 2 μέρες πεζοπορία στα χωριά της κοιλάδας. Οδηγός μας και πάλι η Λου με το γιο της στην πλάτη όπως πάντα, αφού ο σύζυγός της πήγαινε στο σχολείο. Είναι μόλις 18 και οι δυο τους... Μας προειδοποίησε για βροχές και λάσπες και αφού σχηματίστηκε το γκρουπ μας ξεκινήσαμε. Ο καιρός φαίνεται βροχερός αλλά κρατάει. Τα μονοπάτια μέσα στη λάσπη δυσκολεύουν την πορεία. Η διαδρομή όμως αρχίζει να ομορφαίνει. Αρχικά κινηθήκαμε δίπλα στο δρόμο αλλά από τη στιγμή που μπήκαμε στα μονοπάτια, και αρχίσαμε να κατεβαίνουμε προς τα κάτω βλέπαμε όλο και περισσότερα χωριά. Κόσμος με αυτά τα παραδοσιακά πολύχρωμα ρούχα. Η κύρια ασχολία τους είναι γεωργία και κτηνοτροφία. Τους βλέπαμε μέσα σε αυτά τα παρτέρια, τα μπαλκονάκια που σχηματίζονταν, γεμάτα με νερό για το ρύζι. Εδώ αντί για όργωμα έβαζαν τα ζώα μέσα. Κάναμε στάση σε ένα καλύβι και δοκίμασα ζαχαροκάλαμο, που το μασάς και μετά το φτύνεις ενώ περιέχει μεγάλη ποσότητα νερού. Σιγά σιγά και ενώ προχωρούσαμε την κατηφορική μας πορεία περάσαμε από δύσβατα μονοπάτια, γλυστερά. Για τους ντόπιους όμως καμιά δυσκολία. Περάσαμε κάποια ξύλινα αλλά και κάποια κρεμαστά γεφυράκια, κοντά ή και

μέσα από χωριά με τις καλύβες μέχρι που φτάσαμε λίγα μέτρα πάνω από την κοιλάδα με το ποτάμι. Αφού διασχίσαμε την κρεμαστή γέφυρα και κατηφορίσαμε δίπλα σε έναν μεγάλο σωλήνα που τροφοδοτεί με νερό ένα μικρό δροηλεκτρικό εργοστάσιο, φτάσαμε στην όχθη του ποταμού. Εκεί γευματίσαμε. Εδώ παραδοσιακό φαγητό πέρα από τα νουντλς είναι και τα τηγανητά με λαχανικά σπρινγκ ρόλς. Για τους πιο τολμηρούς υπήρχε και σκύλος στο μενού. Παραδίπλα επισκεφτήκαμε κάποια εργαστήρια παραγωγής τοπικών ενδυμασιών αλλά και γλυπτικής. Μας έδειξαν το φυτό "Μαριχουάνα" και πώς από αυτό φτιάχνουν τα ρούχα, πώς λειάνουν με αποστρωγγυλεμένες πέτρες τα ρούχα ώστε να φαίνονται γυαλιστερά κτλ. Επισκεφτήκαμε και κάποια σπίτια. Ελάχιστα είχαν ηλεκτρικό καθ' όλη τη διαδρομή ενώ μια ιδιομορφία ήταν τα μικρά παράθυρα για να μπαίνει ίσα ίσα το φως. Θέλουν λόγω κακοκαιρίας να μην έχουν απώλειες. Ο κόσμος αρχίζει και αλλάζει από το σημείο εδώ. Οι φυλές με τα πολύχρωμα ρούχα αλλά πάντα μαύρα από κάτω ως βάση αλλάζουν με φυλές που φορούν κόκκινα έντονα ρούχα, οι γυναίκες δεν έχουν τα παιδιά τους στην πλάτη και έχουν μάλιστα το μπροστινό μέρος του κεφαλιού τους ξυρισμένο. Είναι η φυλή των κόκκινων Ζάο. Συνεχίζοντας πλέον την πορεία και αφού διασχίσαμε κάποια ακόμη χωριά φτάσαμε στο χωριό ■ όπου θα μείναμε. Θα μας φιλοξενήσει κανονική οικογένεια. Έτσι λοιπόν και έγινε. Το σπίτι μέσα απλό, μόνο υπνοδωμάτιο και κουζίνα είχε ενώ η τουαλέτα ήταν εξωτερικά στον αέρα πάνω σε ένα ρυάκι! Το δωμάτιό μας ήταν στην ουσία στρώμα στο πάτωμα το ένα δίπλα στο άλλο. Το περίεργο είναι πως είχαμε και ρεύμα ενώ τα διπλανά σπίτια δεν είχαν βέβαια. Μείναμε μαζί με την οικογένεια αφού μας δίδαξαν πώς να φτιάχνουμε μόνοι μας σπρινγκ ρόλς και τα μαγειρέψαμε σε ένα μεγάλο σκεύος σαν λεκάνη-τηγανά όπου στη μέση του δωματίου της κουζίνας ανάβουν φωτιά σε μια μικρή τρύπα στο πάτωμα. Για τη φωτιά μάλιστα έχουν μεταποιήσει και μια τουρμπίνα αυτοκινήτου με χειρολαβή ώστε να βγάζει αέρα. Δύσκολη μέρα με αρκετές ώρες πορείας, οπότε το βράδυ έκλεισε με φαγητό, μπύρα και ιστορίες στην αυλή με

όλο αυτό το πολυεθνικό γκρουπ. Δυστυχώς φάγαμε και καθίσαμε μόνοι μας. Για καλή μου τύχη όμως το πρωί ξύπνησα και είχα πρωινό μαζί με την οικογένεια. Σε χαμηλό σκαμπό τα ντόπια εδέσματα και όχι αυτά των τουριστών. Περιήγηση γύρω από την αυλή στα ζώα και τα χωράφια και έφτασε η ώρα για αναχώρηση. Μετά από λίγες ώρες πορείας συναντήσαμε κάποιους καταρράκτες, διασχίσαμε ένα δάσος με μπαμπού και περάσαμε από γέφυρα απέναντι στην άλλη πλευρά του ποταμού, για να ανηφορίσουμε και να φτάσουμε στο επόμενο χωριό όπου μας περίμενε το πουλιανάκι για μια αξέχαστα επικίνδυνη και τρελή κούρσα δίπλα στους γκρεμούς. Αυτό που σου μένει από αυτή τη διαδρομή και τη φιλοξενία είναι το χαμόγελο των ανθρώπων που σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα είναι πιο ζεστό και αληθινό...

Την επόμενη μέρα, Κυριακή πλέον, πήγαμε με βανάκι στο χωριό Μπακ Χα, αφού περάσαμε δίπλα από τα σύνορα της Κίνας και κινηθήκαμε παράλληλα με τη συνοριογραμμή. Σε χαμηλότερα πλέον υψόμετρα η βλάστηση άλλαξε. Το τοπίο θυμίζει ζούγκλα και ο καιρός είναι καλός. Φυτείες τσαγιού, φούνικες, μπανανιές, ποτάμι, λίμνες και πολλά άλλα στοιχεία που θυμίζουν μικρούς παραδείσους. Φτάσαμε λοιπόν στο χωριό Μπακ Χα. Εδώ κάθε Κυριακή γίνεται το μεγαλύτερο παζάρι της περιοχής. Έρχονται όλες σχεδόν οι φυλές για πώληση και ανταλλαγή προϊόντων και ζώων. Πριν μπουμε στο παζάρι ήμασταν τυχεροί και παραβρεθήκαμε σε βουδιστικό γάμο και μετά ξεχυθήκαμε στις αγορές. Αρχικά φρούτα και λαχανικά από φυλές που φορούν πολύχρωμα αλλά και μπλε ρούχα και είναι οι Χμονγκ των Λουλουδιών. Αργότερα πιο κάτω οι Μαύροι Χμονγκ πουλούσαν από μπαχαρικά μέχρι και κρέας. Η αγορά γενικότερα είναι χωρισμένη σε κάποια τμήματα ανάλογα με τα προϊόντα και τις φυλές. Πέρα από τα εργοχειρα είδαμε να πουλούν φίδια τεμαχισμένα για φαρμακευτική χρήση, αίμα από ταύρο και άλλα περίεργα. Το πιο άσχημο όμως ήταν τα ζωντανά ζώα. Δίπλα από τους κουρείς ήταν κάποιοι που πουλούσαν γουρουνία μέσα σε σακί ζωντανά και δεμένα τα πόδια τους, σκυλιά μεγάλα και μικρά μέσα σε καλάθια από μπαμπού, κό-

τες ζωντανές μέσα σε καπέλα και σακούλες κ.ο.κ. Στο ανώτερο μέρος πουλούσαν τους τσάρους, εκεί γίνεται κάτι σαν δημοπρασία και είναι το πιο ξεχωριστό σημείο, καθώς έχουν και θέα όλης της αγοράς. Το κακό είναι ότι πλέον οι φωτογραφικές μηχανές τις Κυριακές είναι περισσότερες από τον κόσμο. Αυτό έγινε τα τελευταία 2-3 χρόνια οπότε άρχισε και εδώ η τουριστική ανάπτυξη και η αύξηση των τιμών, γεγονός που δυσκολεύει τους ντόπιους, διότι σταματάει και η ανταλλαγή σιγά σιγά. Στην επιστροφή είδαμε να αποξηραίνουν ξύλα για χαρτί. Σταματήσαμε στα σύνορα με την Κίνα, επισκεφτήκαμε έναν ναό, δοκιμάσαμε γαλακτοκομικά προϊόντα, κάτι σαν ζελέ παγωτό σχετικά άγευστο και με περίσσια κούραση επιστρέψαμε.

Το τελευταίο μέρος της περιήγησης περιλαμβάνει την ανάβαση στην κορυφή φάνοιπαν στα 3.143μ. Τα γραφεία λένε πως πρέπει να κλείσεις μόνο μαζί τους με οδηγό, στο ιντερνέτ και τους τουριστικούς οδηγούς δεν το διευκρίνησαν. Είχα κλείσει οδηγό ο οποίος ήρθε το πρωί στις 7πμ με το μηχανάκι και με πήρε να πάμε στο πέρασμα κάπου στα 1600μ για να ξεκινήσει από εκεί η ανάβαση. Ο καιρός συννεφιασμένος με μερικές ψιχάλες πού και πού... Αφού φτάσαμε στο πέρασμα είδα δεκάδες ντόπιους άνδρες και γυναίκες με τις στολές τους και γαλότσες να φορτώνονται για να ανεβάσουν υλικά ψηλότερα όπου χτίζεται το τελεφερίκ. Θα οδηγήει τους τουρίστες στα 3.130μέτρα από τα 800μ. περίπου. Δυστυχώς ο μισθός των ανθρώπων αυτών ήταν 1\$ τη μέρα και κουβαλούσαν εκείνη τη μέρα ατσάλινες ράβδους στα 2.800. Ο καθένας τους φορτίο 45 κιλών! Η διαδρομή για την κορυφή ζόρικη με λίγα επικίνδυνα περάσματα. Δυστυχώς ο καιρός χειροτερεύει οπότε δεν μπορώ να δω μακριά. Από την αρχή όμως είναι ιδιαίτερη. Η φύση εδώ διαφορετική. Αρχικά κινηθήκαμε δίπλα σε ένα ποταμάκι ενώ στη συνέχεια που άρχισε η ανάβαση υπήρχαν ψηλά και ανθισμένα δέντρα, είτε σε ανοιχτό ροζ είτε σε βαθύ κόκκινο. Ο οδηγός κατά τη διάρκεια της διαδρομής μου έδειχνε διάφορα φυτά που τα χρησιμοποιούν για μυρωδικά στο φαγητό, άλλα για τσάι, άλλα τα τρώνε ωμά και άλλα για ναρκαωτικά... Κάπου λίγο πάνω από τα 2500μ. κάναμε και την πρώτη μας στάση. Μέχρι τώρα η διαδρομή από τη στιγμή που άνοιξε κινήθηκε πάνω σε μια κόψη που δίπλα είχε κάγκελα από μπαμπού γεμισμένα με τσιμέντο ή και σκαλοπάτια. Ο αέρας πολύ δυνατός αλλά το τοπίο ομηχλώδες ακόμη. Ήξερα απλά ότι παίρνουμε απότομα ύψος. Εδώ που καθίσαμε υπάρχει και ένα καταφύγιο κτιστό για ξένους, με βασικά το νερό, αναψυκτικά και λίγο φαγητό ενώ εσωτερικά υπάρχουν ξύλινες βάσεις για να κοιμηθείς με τον υπινόσακ σου. Φάγαμε μαζί σε ένα καλυβάκι που έμπασε αέρα και νερό μαζί με τους αχθοφόρους. Λίγο ψωμί, αλάτι, βούτυρο, αυγά και φυσικά νουντλς. Η συνέχεια δυστυχώς δεν ήταν η καλύτερη, ο αέρας δυνάμωσε αρκετά και ο καιρός δεν έλεγε να ανοίξει. Η διαδρομή όμως είναι είτε μαλακή πάνω σε λάσπη είτε έχει κομμάτια που πρέπει να σκαρφαλώσεις. Σε πολλά σημεία υπάρχουν μεταλλικές σκάλες, αλλά υπάρχουν και κάποια άκρως επικίνδυνα όπως οι Σάρα 200μ πριν την κορυφή που ανεβαίνεις πάνω της με μεγάλη κλίση. Στα τελευταία μέτρα πριν τη κορυφή η διαδρομή έχει έντονη βλάστηση, χαμηλά δέντρα έως 2-25 μέτρα και καλάμιες ενώ η λάσπη γίνεται όλο και πιο σκούρα και υγρή. Λίγο πριν την κορυφή τα 20 τελευταία λεπτά η λάσπη έφτανε τους 40 πόντους, κάνοντας κάθε βήμα ολοένα και πιο δύσκολο. Φανταστείτε ότι τα τελευταία 20 λεπτά ανεβήκαμε λιγότερο από 40μ υψομετρικά. Ελάχιστα γκρουπ κατέβαιναν, οι οποίοι από πτώσεις είχαν λάσπες μέχρι και στο πρόσωπο. Φτάσαμε λοιπόν πάνω, στην κορυφή, με φλις, αντιανεμικό, γάντια και σκούφο. Στην κορυφή υπάρχει μια μεταλλική μικρή πυραμίδα που αναφέρει το όνομά της. Καθίσαμε ελάχιστα για 1 φωτογραφία και κατευθείαν πήραμε το δρόμο της επιστροφής αφού αποφασίσαμε να κατεβούμε αυθημερόν. Όσο κατέβαινα με άρχιζε σιγά σιγά να ανοίγει ο καιρός και να φαίνεται αυτό το άγριο τροπικό τοπίο στα χαμηλότερα με τις έντονες κορυφές να βγαίνουν σαν σφήνες μέσα από τα δάση. Στο τέλος της διαδρομής στο κέντρο ενημέρωσης μου έδωσαν τιμητικό μετάλλιο ανάβασης και ένα πλαστικοποιημένο πιστοποιητικό με αριθμό μητρώου ανάβασης, όνομα και χώρα καταγωγής ενώ βγήκαμε και φωτογραφία με τον υπεύθυνο του χώρου. Συνολικά κάναμε κάτι παραπάνω από 32 χιλιόμετρα σε σχεδόν 11 ώρες μαζί με τις στάσεις στην ανάβαση. Το πιο επικίνδυνο σημείο ήταν η ολισθηρή κατάβαση. Όλοι εμείς οι δυτικοί έχουμε το ρυθμό μας, αργό ή γρήγορο, αλλά οι ντόπιοι δεν πατάνε πάνω στα μονοπάτια αλλά πετάνε και είναι πάντα χαμογελαστοί.

Σημείωση: Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την Jet Airways για την υποστήριξη στο ταξίδι αυτό.

